

(5)

TÜRKÇE: TÜRK DÜNYASINA KÜLTÜREL DESTEK
ENGLISH: CULTURAL SUPPORT TO THE TURKISH WORLD

Dr. A. Akif POROY*

ÖZET

Ortak Türk kültür değerlerinin tanıtımı için uygulamaya dönük basit ve pratik ilkelerinin bir an önce açıklığa kavuşturulması için gerekli acil kültürel destek önerileri sıralanıyor.

Türk kültürünün geniş Avrasya coğrafyasındaki bütün Türklerin kültürü olduğunu göz önünde bulundurarak daha geniş bir açıdan bakarak ve kardeş Türk devletleri ile iletişim içinde olarak kültür politikamızı bir an önce oluşturmamız gerekir. Türk kültürü, sanatı ve gelenekleri ile çok eskiye dayanan baskın bir kültürdür. Türk Devletlerinin oluşturduğu topluluğun kültürel, ticari ve siyasi gelişimi için Türkiye Cumhuriyeti Devletini yönetenlere ve kardeş Orta Asya Türk Cumhuriyetlerine birlik ve beraberliğimizi sağlayacak acil kültürel destek çağrıları yapılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Avrasya Coğrafyası, Orta Asya Türk Cumhuriyetleri, Türk Dünyası.

ABSTRACT

With this list common Turkish cultural values are evaluated and several simple and practical advices to realise immediate cultural support is presented.

In order to establish the Turkish cultural policy in Eurasia, Turkey must negotiate with other Turkish states and - so called Turkish-speaking States- to take further steps for this issue. Turkish culture, art and traditions are dating to ancient times. For cultural, commercial and political cooperation between Turkish states we may notify the Turkish Republic and governors of Turkish States of Central Asia for unity between these states.

Keywords: Central Asian Turkish Republics, Eurasian Geography, Turkish World.

* Türkolog, İstanbul/TÜRKİYE, akifporoy@yahoo.com

GİRİŞ

Kültürün artık devlet politikaları içinde hatta emperyalist siyaset içinde günümüzde ne kadar önemli olduğunu biliyoruz. Umarız bizdeki ilgililer ve bilgililer de kültürün önemini kavrarlar. Ve bir an önce bir devlet siyaseti olarak milletimizin kültürel değerlerinin neler olduğunun ve bu değerlerin ülkenin her yerinde milletin bütün fertlerine nasıl benimsetilip mal edileceğinin ve en önemlisi bu değerlerimizin nasıl korunması ve geliştirilmesi gerektiğinin önemi kavranır. Türk kültür değerlerinin tanıtımı için uygulamaya dönük basit ve pratik ilkelerinin bir an önce açıklığa kavuşturulması gerekir. Burada bunların bazılarına değineceğiz.

Türk kültürünün geniş Avrasya coğrafyasındaki bütün Türklerin kültürü olduğunu göz önünde bulundurarak daha geniş bir açıdan bakarak ve kardeş Türk devletleri ile iletişim içinde olarak kültür politikamızı oluşturmamız gerekir.

Türk kültürü, yazılı Çin kaynaklarına göre M.Ö. 1700'lü yıllardan Orta Asya'dan başladığına göre ve belki de M.Ö. 8000'lerde Ön-Türk uygarlığının tarih sahnesine çıkmasından beri oluştuğuna göre kültüre bakışımızı geniş bir tarih ve coğrafya açısından değerlendirmek durumundayız. Diğer bir deyişle Türk kültürü Türklüğün doğuşu ile başlamış binlerce yıl içinde gelişerek Türk toplumlarını "millet" olarak ayakta tutmuş ve onlara Türklük damgasını vurmuştur.

"30 Ekim 1933'de Atatürk'ün söylediklerini hatırlayalım: Sovyetler Birliği diğerleri gibi parçalanabilir. Dünya yeni bir dengeye ulaşabilir. İşte o zaman Türkiye ne yapacağını bilmelidir. Bizim bu topluluğun idaresinde dili bir inancı bir, özü bir kardeşlerimiz vardır. Onlara sahip çıkmaya hazır olmalıyız. Olayların böldüğü tarihimizin içinde bütünleşmeliyiz. Onların bize yaklaşmasını bekleyemeyiz. Bizim onlara yaklaşmamız gereklidir." (1)

Kendi kültürümüzü tanıtırken bugünkü Türk kültürünün Türkiye de yaşayan Türkler için dört değişik kaynağı vardır diyebiliriz. 1-Orta Asya yani Türkistan Türk kültürü, 2- Karahanlı, Selçuklu, Osmanlı, 3- Batı kaynaklarına göre söz edildiği gibi 8000 yıldır dalgalar halinde, alfabesi ve parası ile Anadolu'ya gelen Türk boyları ve Anadolu'nun kadim halkları, 4- Tanzimat'tan beri Batı kültürü.

Türk kültürü bu yukarıda değindiğimiz kültürlerin etkileşimi ve binlerce yıllık şamanist geçmiş ve bin yıldır yüce dinimiz İslam inancının etkileri ve komşu kültürlerin etkileşimi sonucu kendine has bir kişilik kazanarak günümüz Türkiye'sinin kültürü ortaya çıkmıştır.

Türk kültürü sanatı ve gelenekleri ile çok eskiye dayanan baskın bir kültürdür. Orta Asya'da yani Türkistan'daki Türkler de 80 yıl Sovyet komünist idaresi altında kalmalarına rağmen kültürlerini korumuşlardır. Türkiye ise 1939'dan beri Batının etkisi altındadır denebilir. Esasen "Frenkleşme yani Batılılaşma yanılması 1839 Tanzimat'tan beri sürmektedir. "II. Dünya harbinden itibaren kıvılcık Çin'in işgaline uğramış ve bugün hala işgal altında ezilen Doğu Türkistan'daki Uygur Türkleri ise yapılan nükleer denemeler inanılmaz işkenceler ve baskılara rağmen direnişlerini sürdürme çabasında dırlar." (2), (3) Ne yazık ki siyasi nedenlerle ve Çin'in BM Daimi Üyesi olması ve veto hakkını kullanması sonucu, bu insanlık ayıbına Dünya ülkeleri ve Türkiye bir çözüm getirememektedir.

Türkiye geniş kapsamlı düşünerek Türkiye'nin Türk kültür felsefesi ve politikasını noksansız olarak ve de diğer Türk Cumhuriyetleri ile danışarak ve işbirliği içinde tespit etmesi gerekir. İkinci adım olarak kültür politikamızla ilgili kapsama

boyutu ve uygulamasının nasıl olacağı ayrıntılarıyla planlanan stratejiler belirlenmelidir.

Bütün Türk devletleri ve dünyanın değişik yerlerinde yaşayan Türkiye'den ve diğer Türk devletlerinden gitmiş olan Türk topluluklarına da ulaşacak bir çalışma yapılmalıdır.

Türkiye artık tarihi, kültürü ve binlerce yıllık adalet, eşitlik, faydalılık ve hoşgörüden oluşan "Türk Töresine"(4) (5) sahip çıkmalıdır. Tam üyeliğe kabul edilmemizin söz konusu olmadığı artık belli olan Hıristiyan kulübü AB kapısında sızlanmayı bırakıp, kimliğimizin ne olduğunu anlayıp, bulup, sahip çıkarak ve diğer Türk devletlerine Osmanlıdan gelen devlet deneyimi ile yol gösterici olarak ve de en önemlisi, kendi gücünü fark edip, kararlı atılımlarla güvenliğimizi, kalkınmamızı sağlayarak Türklerin birliğinin geleceği yaratılacaktır.

Türk Devletlerinin oluşturduğu topluluğun kültürel, ticari ve siyasi gelişimi için Türkiye Cumhuriyeti Devletini yönetenlere ve kardeş Orta Asya Türk Cumhuriyetlerine özellikle şu çağrılar yapılmalıdır:

"1-Türk Cumhuriyetleri ve toplulukları arasındaki iletişim ve ilişkilerin kuvvetlendirilmesi amacıyla, her kardeş Türk Cumhuriyetinde bir Türk Dünyası Bakanlığı'nın kurulması.

2-Türk Dünyası Yüksek Konseyi, Türk Dünyası Parlamenterler Birliği için gerekli adımlar atılması.

3-Siyasi partilerin aralarındaki ilişkileri geliştirmeleri ve üst düzey örgütlenmelere gitmelerine olanak ve zemin hazırlanması.

4-Türk cumhuriyetleri arasında uygulanan vize ve pasaport uygulamalarına son verilmesi ve en önemlisi gümrük duvarlarının kaldırılması, serbest ticaretin desteklenmesi.

5-Ekonomik ilişkilerin geliştirilmesine yönelik bir Türk Dünyası Bankası kurulup, ortak para kullanımı için somut adımlar atılması.

6-Türk dünyası arasındaki hukuki ihtilafları çözüme kavuşturmak amacıyla bir Türk Dünyası Adalet Divanı kurulması.

7-Türk dünyasındaki okullarda müfredat birliğinin sağlanmasına yönelik bir Türk Dünyası Eğitim Teşkilatının oluşturulması.

8-Türk Cumhuriyetleri Bilim ve Kültür Teşkilatı kurulmalıdır.

9-Ortak Türk alfabesi oluşturulmak, mukayeseli sözlükler hazırlamak için Türk Dünyası Dil Kurumunun faaliyete geçirilmesi. Türk Dünyası'nın bütün unsurlarını kapsayan bir Genel Türk Tarihi yazılarak, okullarda ders kitabı olarak okutulması.

10-Türk Cumhuriyetleri Kütüphaneler ağı ve bilgi iletişim ağı kurulmalıdır.

11-Tırmanışa geçen misyonerliğin önüne geçmek ve mezhep çatışmalarını ortadan kaldırmak için Türkçe dini aydınlanma çalışmaları yapılması.

12-TRT Avrasya kanalının kültür birliğine hizmete uygun hale getirilerek, bütün Türk bölgelerinden program desteği sağlanması. Bütün Türk topluluklarının kültür ve sanat eserlerinin bütün ülke TV'lerinden halka geniş olarak tanıtılmalıdır.

13-Ortak dil, kültür, sanat ve edebiyat eserlerini teşvik edecek Nobel benzeri Türk Dünyası Hizmet, Edebiyat, Sanat Ödülü kurumlarının kurulması. Her yıl sinema, güzel sanatlar, şiir, edebiyat dallarında başarılı sanatçılara ödüller verilmelidir.

14-Türk Cumhuriyetlerinde bulunan bilim adamlarını tek çatı altında toplayacak bir "Türk Dünyası Bilimler Akademisi"nin oluşması için bir an önce Üniversitelerimizin harekete geçmesi.

15-Meslek birliklerinin Türk Cumhuriyetindeki meslek birliklerini bir araya getirecek Türk Dünyası Meslek Birlikleri'nin kuruluşu için öncülük etmesi.

16-Türk dünyasındaki iletişimi kolaylaştırmak amacıyla bir Türk Dünyası Haber Ajansı kurulması.

17-Türkiye Türkçe'si ile diğer Türk lehçeleri arasında elektronik tercüme sistemlerinin oluşturulması.

18-Dünyanın neresinde olursa olsun Türkoloji konusunda mevcut ve kurulmakta olan ve yeni kurulacak veri tabanlarının birleştirilmesi ve bu konudaki veri tabanının sürekli geliştirilmesi ve yararlanmağa sunulması sağlanmalıdır.

19-Türk Dünyasının geleceği ile ilgili ortak stratejiler belirlemek ve çözüm aramak üzere bir Türk Dünyası Stratejik Araştırmalar Enstitüsü kurulması.

20-Türk Cumhuriyetlerinde değişik Meslek Odaları arasında iletişimin sağlanması. Kongrelere ağırlık verilmesi gerekir.

21-Meslek Odalarının kurulması

22-Türk dünyasında her iki yılda veya dört yılda bir Türk Dünyası Spor olimpiyatları düzenlenmesi.

23-Ticari nakliyat ve tren, uçak, otoban yolcu ulaşım ağının geliştirilmesi

24-Bütün Türk cumhuriyetlerinde her ülkeden sanatçıların katılacağı Türk Dünyası müzik şölenleri, konserler yapılmalıdır.

25- Türk Dünyası Enerji Konseyi kurulmalıdır.”(6)

26- İstanbul Türkçe'sinin veya en yaygın lehçe olan İstanbul lehçesinin “ortak Türkçe” iletişimin kolaylaşmasını sağlayan Türk ülkelere ihraç edilen Türk film ve dizilerine vergi iadesi ve teşvik sağlanmalı. Son birkaç yıldır Türkiye'den diğer Türk Cumhuriyetlerine televizyon dizileri ihraç edilmektedir. Türkistan ülkeleri ve Rusya özerk cumhuriyetlerinde bu dizilere çok büyük ilgi vardır. Özellikle kültürün edebiyatın gelişmesi için ve de özellikle değişik bölgelerdeki Türk topluluklarının, örneğin Tuva, Şor veya daha büyük ülkelerin Özbek gibi bütün Türk dünyası ile kolay ilişki kurup bütünleşip bir güç haline gelmesi için ortak bir Türkçe'de buluşmaları gerekir. Bunun için en yaygın lehçe olan İstanbul Türkçe'sinden faydalanmalıdırlar. Bizim de buna vergi kolaylıkları ile destek olmamız gerekir.

Bu ülkelere satılan Türk filmlerinin ve dizilerinin orijinal İstanbul Türkçe'si ile yayınlanıp yöreye göre o bölgenin lehçesinde alt yazı uygulanması sağlanmalıdır. Bunun öneminin kanıtı, Türk televizyonlarını izleyen Balkanlarda Kırım'da bazı Türkistan ülkelerinde yetişen çocuklar ve gençlerin İstanbul Türkçe'sini benimsemeleridir.

SONUÇ

Bütün bu öneriler ve istekler geniş Avrasya coğrafyasında yaşayan üç yüz milyon Türk insanının, en tabii “insan hakları” talebidir. “Bu istekler bütün Türk Devlet Hükümetlerinin öncelikli görevi olmalıdır.”(7) Bu yönde çalışmaları hızlandırmak için, Azerbaycan, Türkmenistan, Özbekistan, Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan ve KKTC'den gelecek yapıcı önerileri desteklemeliyiz. “Türklerin kurtuluşu, akılcılık yolundan giderek, ‘Türk Töresi’ ile evrensel bilim ve evrensel hukuk, insan hakları ve demokrasi gibi değerleri kaynaştırabildiği zaman gerçekleşecektir.” (8) Güçlerimizi birleştirmemiz sadece bize refah sağlamayacak, aynı zamanda geniş Avrasya coğrafyasındaki birliğimiz dünya barışına bölgede katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

1. Yavrucuk, Sami: Türk Dünyasından, Türk Birliğinden ne haber? Yeniçağ, 3 Aralık 2009
2. Özdağ, Muzaffer: Türk Dünyası ve Doğu Türkistan Jeopolitiği.,Doğu Türkistan Vakfı Yayınları, no 7, İstanbul, 2000
3. Yalçın, Soner: Hacı Yakup Anat,Doğu Türkistan'da Milliyetçilik Hareketleri, Ankara 2005
4. Poroy, Dr.A.Akif: Türk Felsefi Düşüncesinde Türk Töresi, Turan, sayı.8, s.16-18, Konya, 2010
5. Kafesoğlu,İ.: Kutadgu – Bilig ve Kültür tarihimizdeki Yeri, Tarih Enstitüsü Dergisi,s.15. İstanbul, 1970
6. Poroy, A. Akif: Türkiye AB Medeniyetler Çatışması, Truva Yayınları, s.287-288, İstanbul, 2008
7. Poroy, A.Akif: Uyan Artık Türkiye, Say Yayınları, s:292-293, İstanbul, 2007
8. Poroy, Dr.A.Akif: Atatürk, Ön-Türk Uygarlığı ve Türk Kültür Kimliği, s.76-77, Truva Yayınları, İstanbul, 2010